

ЧЕХОВИЧ Т. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

УДК 342.9

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЯК ЗАСОБУ ГАРАНТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ПЕРЕД ЗАКОНОМ

У статті досліджено сучасні аспекти проблеми нормативно-правового забезпечення механізму притягнення до адміністративної відповідальності публічних службовців як засобу гарантування та реалізації принципу рівності перед законом. Автор доводить, що на сьогоднішній день в Україні відсутній дієвий механізм притягнення публічних службовців до адміністративної відповідальності за порушення принципу рівності, оскільки щонайменше в Кодексі України про адміністративні правопорушення воно відсутнє серед переліку адміністративних правопорушень, як і відсутні нормативно визначені адміністративні стягнення, які мають застосовуватись у випадках порушення принципу рівності. Автор обґрунтовує, що не визначено на нормативному рівні ані порядку притягнення до адміністративної відповідальності в таких випадках, ані суб'єктів, уповноважених на притягнення до адміністративної відповідальності, оформлення справ про адміністративні правопорушення тощо. Як наслідок, гарантувати дотримання принципу рівності в публічному управлінні за допомогою механізму адміністративної відповідальності ймовірних порушників доволі складно. Автором запропоновано шляхи вдосконалення чинних нормативно-правових актів України.

***Ключові слова:** принцип рівності громадян перед законом, суб'єкти публічного управління, засіб гарантування, адміністративна відповідальність публічних службовців, нормативно-правове забезпечення.*

В статье исследованы современные аспекты проблемы нормативно-правового обеспечения механизма привлечения к административной ответственности публичных служащих как средства обеспечения и реализации принципа равенства перед законом. Автор доказывает, что на сегодняшний день в Украине отсутствует действенный механизм привлечения публичных служащих к административной ответственности за нарушение принципа равенства, поскольку в Кодексе Украины об административных правонарушениях он отсутствует в перечне административных правонарушений, как и отсутствуют нормативно определенные административные взыскания, которые должны применяться в случаях нарушения принципа равенства. Автор обосновывает, что не определен на нормативном уровне ни порядок привлечения к административной ответственности в таких случаях, ни субъекты, уполномоченные на привлечение к административной ответственности, на оформление дел об административных правонарушениях и тому подобное. Как следствие, гарантировать соблюдение принципа равенства в публичном управлении с помощью механизма административной ответственности вероятных нарушителей довольно сложно. Автором предложены пути совершенствования действующих нормативно-правовых актов Украины.

***Ключевые слова:** принцип равенства граждан перед законом, субъекты публичного управления, средство обеспечения, административная ответственность публичных служащих, нормативно-правовое обеспечение.*

The article modern aspects of the problem of normative and legal support of the mechanism of attraction to administrative responsibility of public servants as a means of guaranteeing and implementing the principle of equality before the law are researched. The author argues that, in Ukraine today, there is no effective mechanism for bringing public servants to administrative liability for violation of the principle of equality, since at least in the Code of Ukraine on Administrative Offenses it is absent among the list of administrative offenses, as well as the absence of statutory administrative penalties to be applied in cases of violation of the principle of equality. The author substantiates that it is not defined at the normative level nor the procedure for bringing to administrative responsibility in such cases, nor the subjects authorized to bring to administrative responsibility, registration of cases on administrative violations, etc. As a result, ensuring compliance with the principle of equality in public administration through the mechanism of administrative liability of potential offenders is rather difficult. The author proposes ways to improve the current normative legal acts of Ukraine.

Key words: *principle of equality of citizens before the law, subjects of public administration, means of guarantee, administrative responsibility of public servants, normative-legal support.*

Вступ. Адміністративна відповідальність публічних службовців як цілісне правове явище виконує багатозначну роль у регулюванні адміністративно-правових відносин. Знання про настання адміністративної відповідальності за невиконання вимог закону стимулює публічних службовців діяти згідно з нормативно-правовими актами, не порушуючи їх приписів. Тобто правовий ефект відповідальності, який полягає в попередженні правопорушень, здійснює вплив як на впевненість громадян у тому, що публічні службовці діятимуть законно, що їхні права й свободи будуть дотримані, так і на сумлінність публічних службовців у виконанні ними посадових й службових обов'язків, тим самим вона підвищує ефективність публічного управління в державі. Також, як і будь-який інший різновид юридичної відповідальності, вона також виконує й каральну роль, відновлюючи при цьому порушений правовий баланс та попереджаючи скоєння правопорушень у майбутньому.

Окреслене зумовлює важливість формування надійного та ефективного нормативно-правового забезпечення механізму притягнення до адміністративної відповідальності публічних службовців з постійним удосконаленням останнього з метою приведення у відповідність до вимог часу. Це стосується й адміністративної відповідальності за порушення основоположного принципу рівності громадян перед законом, що робить наше дослідження ще більш важливим та доцільним. Тому в даній публікації пропонуємо звернутися до вивчення останньої в контексті її відношення до принципу рівності як засобу його гарантування і застосування у сфері публічного управління.

Питання щодо адміністративної відповідальності публічних службовців у своїх наукових працях досліджували Є. Герасименко, С. Гончарук, О. Губанів, О. Гузь, Р. Заяць, О. Ковальова, В. Крижановська, О. Ткаченко, С. Ківалов, Л. Біла-Тіунова тощо, проте, незважаючи на вже існуючі наукові дослідження у даній сфері, питання щодо адміністративної відповідальності публічних службовців як засобу гарантування та реалізації принципу рівності громадян перед законом у сфері публічного управління є малодослідженим та потребує ґрунтовного наукового аналізу.

Постановка завдання. Мета цієї статті впливає з необхідності здійснення наукового дослідження особливостей нормативно-правового забезпечення механізму притягнення до адміністративної відповідальності публічних службовців як засобу гарантування та реалізації принципу рівності громадян перед законом.

Результати дослідження. Враховуючи окреслену актуальність даного дослідження, наголосимо на можливості розгляду зв'язку «відповідальність–рівність» у двох напрямках:

за першого адміністративна відповідальність публічних службовців виступає гарантією дотримання принципу рівності, чому сприяють якісне нормативно-правове оформлення механізму притягнення до неї та закріплення на нормативному рівні санкцій за порушення принципу рівності; за другого напрямку принцип рівності виступає вимогою, яка висувається до порядку притягнення до відповідальності. Іншими словами, у другому випадку йде мова про вимогу щодо дотримання принципу рівності в юрисдикційній діяльності суб'єктів публічного управління, спрямованій на притягнення до адміністративної відповідальності публічних службовців. Таким чином, адміністративна відповідальність виступає засобом застосування принципу рівності.

З огляду на це пропонуємо зосередитись на з'ясуванні стану нормативно-правового регулювання адміністративної відповідальності за порушення публічними службовцями принципу рівності у своїй діяльності як адміністративно-правового засобу гарантування рівності громадян перед законом у сфері публічного управління.

У такому разі пропонуємо насамперед визначити, якими нормативно-правовими актами встановлено відповідальність за порушення принципу рівності публічними службовцями. Наукові пошуки в цьому напрямку варто, як на нас, розпочати з аналізу положень Кодексу України про адміністративні правопорушення як головного нормативного акту у сфері здійснення юрисдикційної діяльності. Так, засади адміністративної відповідальності публічних службовців закріплені у ст. 14 даного Кодексу, де встановлено, за які правопорушення вони притягаються до неї, а саме за: адміністративні правопорушення, зв'язані з недодержанням установлених правил у сфері охорони порядку управління, державного і громадського порядку, природи, здоров'я населення та інших правил, забезпечення виконання яких входить до їхніх службових обов'язків. Вочевидь, в Особливій частині Кодексу ці групи правопорушень мають бути розкриті з визначенням конкретних правопорушень, що до них відносяться, та санкцій за їх вчинення. Однак ознайомлення зі змістом положень Особливої частини дозволило встановити, що з порушенням принципу рівності Кодекс України про адміністративне судочинство прямо пов'язує лише одне неправомірне діяння – «дискримінацію підприємців органами влади і управління». Решта ж положень визначає міру адміністративної відповідальності публічних службовців за інші правопорушення, які вони можуть допустити у своїй діяльності. Отже, можемо припустити, що законодавець не вважає за необхідне відмежовувати принцип рівності від решти вимог закону, яких має дотримуватись публічний службовець, та не встановлює спеціальних мір адміністративної відповідальності за порушення саме цього принципу.

Даному твердженню не суперечить факт заборони дискримінації підприємців органами влади і управління та визначення в згаданому Кодексі адміністративної відповідальності за неї, оскільки решта порушень принципу рівності, наприклад, щодо інших суб'єктів права та в інших сферах публічного управління, залишаються поза увагою Кодексу України про адміністративні правопорушення. На цій підставі можна було би припустити, що за порушення принципу рівності громадян перед законом публічні службовці (а також решта суб'єктів права) не притягаються до адміністративної відповідальності. Але такий висновок не відповідає правовій дійсності, оскільки суперечить положенням спеціальних нормативно-правових актів, прийнятих для врегулювання відносин у сфері забезпечення рівності громадян та протидії дискримінації.

Маємо на увазі ст. 24 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» і ст. 16 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», згідно з якими особи, винні в порушенні вимог законодавства про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків і законодавства про запобігання та протидію дискримінації, несуть цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність. Тобто цими законами встановлено, що порушення принципу рівності тягне за собою настання адміністративної відповідальності. Тоді стає незрозумілим, чому в Кодексі України про адміністративні правопорушення ці правопорушення не згадуються, як і не встановлено, до якої ж саме міри адміністративної відповідальності винні особи в таких випадках мають притягатись.

У названих законах, до речі, так само відсутні будь-які вказівки на те, за які конкретно порушення принципу рівності настане адміністративна відповідальність, в якому порядку до неї притягатимуться винні особи, які санкції можуть накладатись на порушників, якими нормативними актами передбачено відповідний порядок тощо. Відповідно, можемо підсумувати, що ані Кодекс України про адміністративні правопорушення, ані закони України у сфері забезпечення принципу рівності не врегульовують зазначені питання.

Не кращим чином вирішується згадана суперечність і на науковому рівні, оскільки автори в один голос акцентують на невизначеності адміністративної відповідальності за дискримінаційні дії в законодавстві України [1, с. 145–148] й декларативності норм щодо заборони гендерної дискримінації [2, с. 52–53]. Та сама ситуація є і на рівні роз'яснень суб'єктів публічного управління та практикуючих юристів [3; 4], які цитують вказані положення законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» і «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», але не надають жодних пояснень із приводу того, які саме адміністративні стягнення застосовуються до порушників, в якому порядку, до яких нормативних актів звертатись, щоб знайти відповіді на ці питання.

Водночас ретельніший пошук і вивчення нормативного матеріалу дали нам змогу дійти висновку, що певні спроби вирішення окресленої проблеми можна знайти в підготовлених ще кілька років тому законопроектах. Маємо на увазі проект Закону України «Про захист від дискримінації за расовою, національною чи етнічною належністю» від 15 грудня 2005 р. № 8590 [5] та проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства про запобігання та протидію дискримінації із законодавством Європейського Союзу)» від 20 листопада 2015 р. № 3501 [6].

Перший із названих законопроектів, на відміну від законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» і «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», не лише встановлює адміністративну відповідальність за порушення вимог законодавства з питань протидії дискримінації (ч. 1 ст. 34), а й: 1) уточнює перелік суб'єктів, які можуть притягатись до неї: фізичні особи та посадові особи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій будь-якої форми власності (ч. 1 ст. 34); 2) закріплює порядок притягнення до адміністративної відповідальності (ст. 35), поділений фактично на дві основні стадії: складання спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань протидії дискримінації протоколу про адміністративне правопорушення в разі виявлення факту порушення законодавства з питань протидії дискримінації та його надсилання до суду протягом 2-х робочих днів від моменту складання; розгляд справи про адміністративне правопорушення судом та прийняття рішення про притягнення винної особи до адміністративної відповідальності.

Але такий спосіб урегулювання питання адміністративної відповідальності публічних службовців (та решти суб'єктів права) в окресленій сфері не позбавлений недоліків. Наприклад, автори законопроекту «Про захист від дискримінації за расовою, національною чи етнічною належністю», формулюючи порядок притягнення до адміністративної відповідальності (ст. 35) опираються на норми, які повинні були б мати місце в Кодексі України про адміністративні правопорушення: «у разі виявлення порушення законодавства з питань протидії дискримінації, за які передбачено відповідальність Кодексом України про адміністративні правопорушення, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань протидії дискримінації складає протокол про адміністративне правопорушення». Проте, як нам відомо, в названому Кодексі не передбачено відповідальність за порушення законодавства з питань протидії дискримінації. Відповідно, без внесення певних змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення вказані положення законопроекту не запрацювали б, прогалини чинного законодавства не були б заповнені, а механізм притягнення до адміністративної відповідальності так і не був би введений у дію.

Крім того, варто зауважити, що порядок притягнення до адміністративної відповідальності, запропонований авторами зазначеного законопроекту, став би дієвим (міг би

використовуватись на практиці) лише за умови наявності в системі органів виконавчої влади України спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань протидії дискримінації, якого на сьогоднішній день фактично не існує. Відповідно, прийняття названого закону мало б супроводжуватися створенням нового органу виконавчої влади та прийняттям низки нормативних актів, якими б встановлювався його правовий статус, визначались би повноваження й засади діяльності, встановлювались би конкретні порядки виконання покладених на нього завдань і функцій.

Звідси можемо зробити висновок, що цей законопроект спирається на юридичні факти, не властиві сучасному стану публічного управління в державі, оскільки він передбачає умови притягнення до відповідальності, які, ймовірно, будуть створені в майбутньому. Раз так, то він не відповідає ані правовій дійсності, ані вимогам часу, принаймні допоки не буде здійснено вищезазначених кроків, завдяки яким цей законопроект стане актуальним.

Дещо іншим чином вирішують проблему правового регулювання адміністративної відповідальності за порушення законодавства про запобігання та протидію дискримінації автори законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства про запобігання та протидію дискримінації із законодавством Європейського Союзу)», пропонуючи скасувати кримінальну відповідальність за правопорушення в цій сфері та встановити замість неї адміністративну. Тобто замість того, щоб відмежувати кримінально карані діяння від адміністративних правопорушень, вони вирішили змінити міру відповідальності за одні й ті самі порушення закону, фактично замінивши одну відповідальність на іншу, не змінюючи при цьому наявної ситуації, не впроваджуючи нових механізмів притягнення до відповідальності, не встановлюючи більш жорстку (кримінальну) відповідальність за більш суспільно небезпечні порушення законодавства про протидію дискримінації, і навпаки.

Автори цього законопроекту пояснюють доцільність запровадження таких змін тим, що положення ст. 161 Кримінального кодексу України [7] (якою передбачена відповідальність за пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, інвалідності, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками) фактично унеможлиблює встановлення цивільної та адміністративної відповідальності за порушення законодавства про запобігання та протидію дискримінації [8]. Припускаємо, що автори мали на увазі універсальність та широту формулювання, застосованого у ст. 161, яке охоплює всі можливі прояви порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками. Відповідно, замість того, щоб привнести щось нове й запропонувати якісні зміни до існуючого порядку, автори законопроекту вирішили не обтяжувати себе зайвою працею та просто змінити вид юридичної відповідальності, який слідує за абсолютно всі порушення в окресленій сфері. Але, на нашу думку, такий крок свідчить про нижчий рівень захисту населення від дискримінації, про менш серйозне ставлення авторів законопроекту до порушення принципу рівності, про їхнє відношення до порушень законодавства у сфері протидії дискримінації як до менш суспільно небезпечних і таких, які за наслідками й значенням не дотягують до рівня кримінальних злочинів. Це фактично означає те, що з прийняттям такого законопроекту зменшаться й гарантії дотримання принципу рівності, а отже, знизиться й захищеність громадян від злочинних посягань (менша міра відповідальності означатиме, що замість судимості й кримінальних покарань порушники зможуть відкараскатися незначним штрафом, що може негативно позначитись на рівні дотримання прав і свобод громадян, збільшити число їх порушення тощо).

Враховуючи це, кориснішим виглядає, на наш погляд, розмежування кримінально караних та адміністративно караних діянь, кваліфікованих як порушення рівноправності громадян. Інакше кажучи, необхідно: 1) уточнити формулювання ст. 161 КК України, відмовившись від узагальнюючих фраз та чітко встановивши, які саме порушення рівноправності слід вважати кримінальними злочинами; 2) внести зміни до Кодексу України про

адміністративні правопорушення, згідно з якими буде додано нову статтю, якою буде визначено порушення рівноправності, які слід вважати адміністративними правопорушеннями. Наприклад, серед кримінально караних діянь можна залишити ті, що: пов'язані з вчиненням насильства, погроз; мають ознаки масовості (наприклад, масові публічні заклики до національної, расової чи релігійної ворожнечі, до спричинення шкоди на цій підставі, вчинені на достатньому для реалізації (для сприйняття їх всерйоз) рівні, наприклад, через друковані засоби масової інформації, радіо, телебачення, на масових публічних заходах тощо; обтяжуючими обставинами стане настання негативних наслідків через такі дії); спричинили тяжкі наслідки; або ж які призвели до незаконного збагачення, набуття майнових благ в обхід закону тощо. Натомість адміністративними правопорушеннями можна, наприклад, вважати ті, що: пов'язані з реалізацією публічної функції, як-то відмова у прийнятті позитивного рішення з підстав, не передбачених законом; або такі, що пов'язані з обмеженням прав, але не призводять до тяжких наслідків, як-то відмова в наданні адміністративних чи інших послуг через релігійні переконання заявника, його майновий стан або з інших особистісних ознак, що не відносяться до підстав відмови, передбачених законом тощо. Визначаючи, які порушення принципу рівності слід віднести до адміністративних, варто керуватися прикладом інше сформульованих адміністративних правопорушень у Кодексі (тобто в яких випадках порушення закону розглядаються як адміністративні). На нашу думку, такий крок забезпечить дотримання принципу справедливості й відповідності скоєних порушень мірам відповідальності за них, визначивши легші стягнення за менш тяжкі порушення (адміністративні) та суворіші покарання за більш тяжкі порушення (кримінальні).

У контексті аналізу згаданих законопроектів окремо відмітимо й те, що в ч. 3 ст. 35 законопроекту «Про захист від дискримінації за расовою, національною чи етнічною належністю» його автори пропонують приймати та виконувати рішення про притягнення винної особи до адміністративної відповідальності в порядку, встановленому Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Це означає, що вони не прагнуть створити й запровадити окремий, новий порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення принципу рівності, зумовлений специфікою останнього. Натомість припускаємо, що автори вважають, що порушення принципу рівності нічим не відрізняється від решти адміністративних правопорушень, передбачених КУпАП, а тому розгляд відповідних адміністративних справ має відбуватись на загальних засадах. Власне, допоки не буде зворотного введено відповідним законом України, як це має місце з відповідальністю за правопорушення у сфері містобудування, так і відбуватиметься – справи про адміністративні правопорушення розглядатимуться в порядку, встановленому КУпАП як загальним актом у цій сфері.

Це наштовхує на іншу думку – допоки на нормативному рівні не буде визначено, які порушення принципу рівності є адміністративними правопорушеннями, які адміністративні стягнення покладаються на винних в їх скоєнні – відповіді на ці питання варто шукати в інших статтях КУпАП, які закріплюють адміністративну відповідальність за правопорушення загальнішого рівня (більш загальних, широкіх за обсягом і змістом, формулювання яких дозволяє тлумачити їх більш вільно). Такими є більшість правопорушень, які сформульовані, як «порушення законодавства ...», «порушення порядку ...», «порушення процедур ...» тощо. Наприклад, мова йде про: ст. 149 «Порушення порядку взяття на облік та строків заселення жилих будинків і жилих приміщень»; ст. 16414 «Порушення законодавства про закупівлі»; ст. 1729-2 «Порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля»; ст. 16610 «Порушення законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру» тощо.

Цей список можна продовжувати доволі довго, оскільки Кодекс України про адміністративні правопорушення містить чимало статей з аналогічними правопорушеннями. Тому зупинимось на наведених прикладах, оскільки їх достатньо для формулювання й обґрунтування нашої позиції. Так, розглянуте наблизило нас до думки про те, що допоки порушення принципу рівності не буде визнане в КУпАП як самостійне адміністративне правопорушення із самостійним складом та спеціально передбаченими саме за це правопорушення

санкціями, кожне його порушення необхідно буде кваліфікувати з урахуванням індивідуальних особливостей випадку (тобто кожного разу в кожній конкретній ситуації окремо): сфери публічного управління; конкретних дій чи рішень, які, ймовірно, зроблені/прийняті з порушенням принципу рівності; питань, яких стосувалось прийняте рішення; суб'єктів, щодо яких прийняте рішення тощо. Інакше кажучи, кожне порушення принципу рівності доведеться підлаштовувати під ознаки відомих адміністративних правопорушень, розглядаючи принцип рівності як одну з вимог законодавства, яких суб'єкти публічного управління зобов'язані дотримуватись у своїй діяльності, та порушення яких передбачене названими та іншими статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення.

При цьому зауважимо, що практика використання якості формулювань на користь віднесення певних правопорушень до тих, що кваліфікуються за тією або іншою статтею КУпАП, не є новою та поширена серед науковців. Воно й не дивно, адже для правознавців, юристів чіткість і конкретика формулювань дуже важлива. Зокрема, вона безпосереднім чином впливає на те, як працюватиме закон, а від точності сформульованих вимог та правових підстав залежатиме успіх позову. Так чи інакше, як приклад застосування означеної практики можемо навести позицію Д.А. Козачук, відповідно до якої корупційні правопорушення розглядаються як порушення правил, вимог, обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» [9, с. 382; 10] (сьогодні – це Закон України «Про запобігання корупції» [11]), внаслідок чого автор відносить до них більшість адміністративних правопорушень, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, зверх тих, що передбачені главою 13-А КУпАП (мова йде про главу під назвою «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією») [12, с. 382–383]. Іншими словами, Д.А. Козачук наголошує на можливості характеристики більшості адміністративних порушень, учинених суб'єктами публічного управління, як корупційних. При цьому вчена виходить за межі глави Кодексу України про адміністративні правопорушення, якою передбачено адміністративну відповідальність за корупційні правопорушення.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи викладене, наголосимо на тому, що на сьогоднішній день в Україні відсутній дієвий механізм притягнення публічних службовців до адміністративної відповідальності за порушення принципу рівності, оскільки щонайменше в Кодексі України про адміністративні правопорушення воно відсутнє серед переліку адміністративних правопорушень, як і відсутні нормативно визначені адміністративні стягнення, які мають застосовуватись у випадках порушення принципу рівності. Крім того, не визначено на нормативному рівні ані порядку притягнення до адміністративної відповідальності в таких випадках, ані суб'єктів, уповноважених на притягнення до адміністративної відповідальності, оформлення справ про адміністративні правопорушення тощо. Як наслідок, гарантувати дотримання принципу рівності в публічному управлінні за допомогою механізму адміністративної відповідальності ймовірних порушників доволі складно. Тому допоки такий стан не буде виправлено за допомогою внесення змін і доповнень до відповідних нормативних актів, адміністративну відповідальність публічних службовців не варто розглядати як один із надійних засобів гарантування й забезпечення рівності громадян перед законом. З огляду на це актуальним та необхідним вбачається розроблення законопроектів, якими буде внесено зміни в діючі нормативно-правові акти (насамперед Кодекс України про адміністративні правопорушення та, можливо, Кримінальний кодекс України), спрямовані на подолання розглянутих прогалин законодавства. Корисними в даному випадку стануть запропоновані нами шляхи вдосконалення чинних нормативно-правових актів України.

Список використаних джерел:

1. Гузь О.Ю. Норми адміністративного права в механізмі протидії дискримінації людини. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2013. № 6–1. Т. 1. С. 145–148.
2. Ковальова О. До питання про механізм забезпечення гендерної рівності в Україні. Рівність, лідерство, спілкування в європейських прагненнях української молоді: гендерний

дискурс: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, Тернопіль, 5–7 жовтня, 2016 р. Тернопіль: ТНПУ, 2016. С. 52–53.

3. Як протидіяти дискримінації внутрішньо переміщених осіб / Міськрайонна громадська організація «Чугуївська правозахисна група». URL: <http://khp.org/files/docs/1447107557.pdf>

4. Хайнас Т.В. Відповідальність за порушення законодавства про запобігання та протидію дискримінації. Свалявське районне управління юстиції. URL: <http://svalyava-vlada.gov.ua/filelib/sou/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%2021.pdf>

5. Про захист від дискримінації за расовою, національною чи етнічною належністю: Проект Закону України від 15 грудня 2005 р. № 8590. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=26440

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства про запобігання та протидію дискримінації із законодавством Європейського Союзу): Проект Закону України від 20 листопада 2015 р. № 3501. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57162

7. Кримінальний кодекс України: від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.

8. Пояснювальна записка до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства про запобігання та протидію дискримінації із законодавством Європейського Союзу) від 20 листопада 2015 р. № 3501 / І. Герашенко, І. Климпуш-Цинцадзе, М. Іонова, М.-М. Найєм та ін. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=57162&pf35401=365931>

9. Державна служба в Україні: теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства: монографія / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова та ін.; за заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. Одеса: Фенікс, 2013. 438 с.

10. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 р. № 3206-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 40. Ст. 404.

11. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

12. Державна служба в Україні: теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства: монографія / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова та ін.; за заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. Одеса: Фенікс, 2013. 438 с.

